

Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d. : 1 april 2025
Zaaknummer : 202519507
Afdeling opsteller : Maatschappelijke ontwikkeling
Bereikbaar onder : +31455278665, theo.peters@brunssum.nl
Portefeuillehouder : Merle Brüning
Raadsvergadering d.d. : 3 juni 2025
Uiterlijke datum : Niet van toepassing

Aan de raad,

1. Onderwerp

Ontwerpbegroting 2026 en voorlopige jaarrekening 2024 gemeenschappelijke regeling ISD BOL, versie 2

2. Uitgangssituatie (WAAROM?)

a. Aanleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan worden gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerking, waarbij een zelfstandige organisatie wordt opgericht die voor verschillende samenwerkende gemeenten taken uitvoert. Deze publiekrechtelijke samenwerking is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling (GR). Bij het overdragen van bevoegdheden naar een GR is het gevolg dat een gemeentelijk bestuur meer op afstand staat en minder invloed kan uitoefenen dan bij taken in eigen beheer.

De uitvoering van de Participatiewet en aanverwante wetten is door de gemeenten Brunssum en Landgraaf, opgedragen aan de Intergemeentelijke Sociale Dienst ISD BOL.

Conform de Gemeenschappelijke Regeling (GR) ISD BOL heeft Gemeente Brunssum de Jaarstukken ISD BOL 2024 en de Programmabegroting ISD BOL 2026 e.v. op 19 maart 2025 ontvangen.

P&C-cyclus GR

Eén van de sturingsinstrumenten voor de raad om grip te houden op de GR-en vormt de P&C-cyclus. De raad dient inzicht te hebben in de financiën van een GR om daar controle op uit te kunnen oefenen. De GR is daarom verplicht om:

- De kadernota voor het eerstvolgende jaar ter kennisneming naar de raden te sturen. Hierin worden de beleidsmatige en financiële kaders geschetst. De kadernota 2026 is al eerder aan de raad gestuurd.
- Uiterlijk 30 april de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar ter kennisneming naar de raden te sturen. In juli volgt de definitieve en vastgestelde jaarrekening. De jaarrekening van het samenwerkingsverband laat zien wat afgelopen jaar gebeurd is in financieel en beleidsmatig opzicht. Conform artikel 24, lid 4 van de GR kan de gemeenteraad binnen 8 weken, nadat de jaarrekening is toegezonden daartegen schriftelijk bezwaar indienen bij het Algemeen Bestuur van ISD BOL.
- Uiterlijk 30 april de ontwerpbegroting aan de raden te sturen, voordat deze wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GR (AB). In de begroting wordt aangegeven welke activiteiten de GR in dat jaar gaat uitvoeren en wat de bijdrage per gemeente is. Op financieel terrein wordt vooruitgekeken naar 2026 en verder.

Zienswijze begroting

De begroting is voor de raad een belangrijk document om kaders te stellen. De raad heeft daarom de wettelijke mogelijkheid om binnen 12 weken, voordat de begroting aan het AB wordt aangeboden, wensen of bedenkingen kenbaar te maken tegen de ontwerpbegroting door het indienen van een zienswijze. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om de begroting goed te keuren. Het Dagelijks Bestuur van de GR (DB) reageert voor vaststelling van de begroting door het AB schriftelijk én gemotiveerd op de ingediende zienswijzen door de raad. Het AB stelt vervolgens de begroting vast en stuurt deze uiterlijk 15 september naar de Gedeputeerde Staten.

Korting gemeentefonds 2026

Landelijk worden gemeenten de komende periode geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds waarbij het jaar 2026 een dieptepunt kent. Hierdoor worden gemeentelijke organisaties gedwongen om te zoeken naar noodzakelijke bezuinigingen. De gemeenschappelijke regelingen zijn in de afgelopen periode gevraagd om, gelet op de knellende financiële kaders, als 'verlengd lokaal bestuur' hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. Op 2 juli 2024 heeft ons college een brief gestuurd aan alle GR-en met daarin de opdracht om toekomstige besparingsmogelijkheden inzichtelijk te maken; waarbij wordt uitgegaan van een structurele taakstelling van 5%. Bijna alle Parkstadgemeenten en andere Zuid-Limburgse gemeenten hebben een soortgelijke brief gestuurd (Djumazaak 202425104).

Op 25 maart heeft ons college kennisgenomen van de bezuinigingen bij ISD BOL in 2025-2026 e.v. (Djuma 202516383) en vervolgens uw raad hierover geïnformeerd. Geconstateerd werd dat ISD BOL ruimschoots tegemoetkomt aan de door de gemeente opgedragen taakstellende (structurele) verlaging van de gemeentelijke bijdrage van minimaal 5%.

b. Huidige situatie/probleemstelling

Zie onder 2.a.

3. Gewenste situatie (WAT?)

a. Wat willen we bereiken?

Uw raad de gelegenheid bieden een zienswijze te geven op de Ontwerpbegroting 2026. Daarnaast heeft uw raad de mogelijkheid om bezwaar te maken tegen de Jaarstukken 2024. Eventueel bezwaar tegen de Jaarstukken 2024 en de zienswijze op de Ontwerpbegroting kunnen betrokken worden bij de definitieve besluitvorming door het AB van ISD BOL op 2 juli 2025.

b. Kaders

1. eerdere besluitvorming (BBV nr.)
n.v.t.

2. traject tot dusverre

De ontwerpbegroting 2026 en de jaarstukken 2024 zijn in de vergadering van het DB op 12 maart 2025 behandeld. De aanbestedingsbrief is ontvangen op 19 maart 2025.

De raad kan tot en met 14 mei 2025 bezwaar indienen tegen de jaarstukken 2024.

De raad kan tot en met 11 juni 2025 een zienswijze indienen tegen de ontwerpbegroting 2026.

Het AB stelt de jaarstukken 2024 en de begroting 2026 vast op 2 juli 2025.

3. rol/ bevoegdheden college van B en W

Ons college adviseert uw raad over het wel of niet indienen van bezwaar en zienswijze.

4. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)

- Participatiewet (PW);
- Gemeentewet;
- Wet gemeenschappelijke regelingen WGR;
- Gemeenschappelijke Regeling ISD BOL;
- Meerjarenbeleidsplan ISD BOL 2023-2026;
- Brief van het college van 2 juli 2024.

5. past het voorstel in de strategische visie/ relatie met uitvoeringsagenda?

De ontwerpbegroting past in strategische visie.

6. relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen

Jaarrekening 2024

Onderstaand worden de Jaarstukken 2024 van ISD BOL vertaald naar de gevolgen voor onze gemeentelijke financiële huishouding:

	ISD BOL Jaarstukken 2024	Eigen begroting	Saldo
Werkdeel ISD BOL	€ 519.047	€ 602.149	+ € 83.102
Kinderopvang	€ 69.830	€ 81.000	+ € 11.170
Ink.deel incl. BBZ, IOAW, IOAZ	€ 12.675.682	€ 12.669.662	- € 6.020
Bedrijfsvoering	€ 3.224.402	€ 3.435.357	+ € 210.955
MER/Rechtmatigheidstoetsing	€ 39.815	€ 21.284	- € 18.531
Maatschappelijke participatie	€ 1.126.930	€ 1.106.000	- € 20.930
Subtotaal	€ 17.655.706	€ 17.915.452	+ € 259.746

· *Werkdeel ISD BOL*

Van het Participatiebudget dat de gemeente Brunssum beschikbaar heeft was €534.904 geoormerkt voor de re-integratieactiviteiten van ISD BOL en gold tevens als budgetplafond. In 2024 was er sprake van een onderuitputting.

· *Kinderopvang*

Dit betreft kinderopvangplekken met een Sociaal Medische Indicatie. De uitgaven liggen iets lager dan de verwachtingen bij de 2^e berap 2024 van ISD BOL en onze eigen begroting.

· *Inkomensdeel incl. BBZ, IOAW, IOAZ*

De definitieve beschikking gebundelde uitkering BUIG over 2024 bedraagt uiteindelijk €12.793.705.

Nu het boekjaar 2024 is afgerond, verantwoord ISD BOL €12.696.759 totaal aan uitkeringslasten Participatiewet (PW), Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (BBZ), Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Het rijksbudget is daarmee voldoende om de uitkeringslasten te kunnen dekken.

In onze begroting is uitgegaan van een bedrag ad €12.669.662 aan uitgaven, zodat op onze begroting een tekort van €6.020 wordt gerealiseerd.

· *Bedrijfsvoering*

De bedrijfsvoeringskosten zijn in 2024 uitgekomen op €3.224.402. Het budget in de gemeentelijke begroting bedraagt €3.435.357. Hierdoor ontstaat er een overschot ad. €210.955, voornamelijk veroorzaakt door minder inhuur, meer salarissen en een opname van de voorziening verlofsparen.

Daarnaast drukt de 'rechtmatigheidstoetsing' op de bedrijfsvoeringskosten. ISD BOL heeft ook in 2024 een extern bureau ingehuurd voor onderzoek naar voorliggende voorzieningen.

· *Maatschappelijke participatie*

De uitgaven voor maatschappelijke participatie zijn iets hoger dan geraamd n.a.v. de (bijgestelde) begroting. In 2024 bedroegen de daadwerkelijke uitgaven €1.126.930 waar wij in de gemeentelijke begroting uitgaven van € 1.106.000.

· *Subtotaal Jaarstukken 2024*

Het subtotaal van de jaarstukken 2024 valt vrij in het resultaat van gemeente Brunssum over 2024.

Ontwerpbegroting 2026

De ontwerpbegroting 2026 is €1.318.024 hoger dan eerder begroot in de vastgestelde meerjarenraming 2026-2028 van ISD BOL. De hogere ontwerpbegroting is voornamelijk een gevolg van de oplopende uitgaven voor de PW-, BBZ-, IOAW- en IOAZ-uitkeringen. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de stijging van het wettelijk minimumloon.

Deze stijging wordt meegenomen in het begrotingsbeeld 2026, zoals nog op te nemen in juni 2025.

Onderstaand wordt de Programmabegroting 2026 e.v. van ISD BOL vertaald naar de gevolgen voor onze gemeentelijke financiële huishouding:

	ISD BOL Begroting 2026	Eigen begroting	Saldo
Werkdeel ISD BOL	€ 506.805	€ 534.904	+ € 28.099
Kinderopvang	€ 56.000	€ 66.000	+ € 10.000
Inkomensdeel incl. BBZ, IOAW/Z	€ 13.321.761	€ 11.967.911	- € 1.353.850
Bedrijfsvoering	€ 3.387.336	€ 3.407.726	+ € 20.390
Klanttevredenheidsonderzoek	€ 42.461	€ 29.798	- € 12.663
Maatschappelijke participatie	€ 1.137.000	€ 1.127.000	- € 10.000
Subtotaal	€ 18.451.363	€ 17.133.339	- € 1.318.024

· *Werkdeel ISD BOL*

Het ministerie geeft aan de gemeenten geen meerjaren-beschikkingen af over de ontwikkeling van het Participatiebudget en het re-integratiebudget als onderdeel daarvan. Voor 2026 en de jaren daarna is de ISD BOL begroting daarom gebaseerd op gegevens uit de circulaire van september 2017 + mutaties circulaires re-integratie Rijkbudget Participatie Wet. Voor Brunssum wordt rekening gehouden met een re-integratiebudget ad. €2.158.312. Hiervan is €506.439 geoormerkt voor de re-integratieactiviteiten van ISD BOL en geldt tevens als budgetplafond.

· *Kinderopvang*

ISD BOL prognosticeert de lasten kinderopvang 2026 ad. €56.000. Deze prognose zal worden meegenomen in de Brunssumse begroting 2026. In de Brunssumse primitieve begroting 2026 is vooralsnog een budget ad. €66.000 opgenomen.

· *Inkomensdeel incl. BBZ, IOAW, IOAZ*

Ook voor de omvang van het BUIG-budget (gebundelde uitkering Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004) geeft het ministerie aan de gemeenten geen meerjaren-beschikkingen af.

De bedragen vanaf 2026 worden gebaseerd op het voorlopig macrobudget 2025.

ISD BOL houdt in de programmabegroting 2026 e.v. voor 2026 rekening met een BUIG-budget ad. €12.895.411 voor Brunssum.

Voor 2026 gaat ISD BOL uit van €13.321.761 aan uitkeringslasten. Indien deze prognose uitkomt en het Rijk houdt vast aan haar voorlopige beschikking, wordt er in 2026 een tekort van €426.350 gerealiseerd.

In hoeverre het macrobudget vanaf 2026 verder zal worden bijgesteld is thans nog niet in te schatten. Vanaf 2017 is er geen separaat budget meer aanwezig in de gemeentelijke begroting om het eigen risico op de BUIG op te vangen.

· *Bedrijfsvoering*

De bedrijfsvoeringskosten ISD BOL 2026 zijn begroot op €3.387.336. Dit is lager dan het bedrag in onze eigen begroting is opgenomen. Hierbij is de taakstellende bezuiniging vanuit de gemeente reeds verwerkt.

· *Maatschappelijke participatie*

De uitgaven voor maatschappelijke participatie worden voor 2026 geraamd op €1.137.000. In de gemeentelijke begroting staat vooralsnog een bedrag opgenomen van €1.127.000. Een **overschrijding** van €10.000.

· *Subtotaal Programmabegroting 2026 e.v. ISD BOL*

Het subtotaal van de programmabegroting 2026 e.v. zal worden verwerkt in het begrotingsbeeld 2026 en de Begroting 2026. De ontwerpbegroting 2026 leidt tot een hogere bijdrage voor Brunssum voor 2026 van € 322.556 (6,29%) ten opzichte van het in onze meerjarenraming 2026 –2028 opgenomen bedrag voor de gemeentelijke bijdrage voor ISD BOL voor 2026.

c. Argumenten en overwegingen

Kerntaken

In haar vergadering van 29 september 2022 en van 29 november 2022 heeft de Raad van de gemeente Landgraaf respectievelijk de Raad van de gemeente Brunssum het MeerJarenBeleidsplan ISD BOL 2023 – 2026 vastgesteld. Het MeerJarenBeleidsplan stelt de doelen, ambities en kaders vast en geeft de uitdagingen voor de komende periode weer. Het MeerJarenBeleidsplan loopt in principe zoveel als mogelijk gelijk aan de zittingsperiode van de gemeenteraden.

De doelen, ambities en kaders uit het MeerJarenBeleidsPlan vinden vervolgens in een te ontwikkelen programma (het bedrijfsplan) hun vertaling in missie, visie en doelen van ISD BOL voor de komende jaren en worden daarbij vertaald naar concrete activiteiten. Vaste leidraad zijn de drie kerntaken 'bevorderen uitstroom', 'beperken instroom' en 'maatschappelijke participatie'.

De drie kerntaken: 'bevorderen uitstroom', 'beperken instroom' en 'maatschappelijke participatie' komen in deze begroting terug als zogenaamde beleidsvelden. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de paragrafen Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Financiering en Bedrijfsvoering.

Verder is in de begroting gekozen voor een beperkt aantal indicatoren met een hoge beleidsresistentie. Dat wil zeggen dat de begroting beleidsarm is opgesteld.

Alleen die indicatoren zijn opgenomen die onder praktisch alle beleidsomstandigheden een toegevoegde waarde hebben in relatie tot de doelstellingen van de ISD BOL.

Strategische ontwikkelingen

Landelijke ontwikkelingen

In de prognose van het Centraal Planbureau CPB (september 2024) werd voor de ontwikkeling van het bijstandsvolume uitgegaan van een gemiddeld aantal bijstandsuitkeringen van 346.000 voor 2024. Dit is een stijging van 8.000 bijstandsuitkeringen ten opzichte van het gerealiseerde volume in 2023. De stijging wordt veroorzaakt door een toename van de werkloze beroepsbevolking en de verhoogde huisvestingstaakstellingen voor gemeenten van statushouders.

Net als in eerdere jaren was de arbeidsmarkt ook in 2024 bijzonder krap. Deze krapte nam wel iets af, maar nog steeds waren er aan het eind van het derde kwartaal meer vacatures dan werklozen. De krapte wordt in vrijwel iedere bedrijfstak gevoeld.

Regionale ontwikkelingen- Arbeidsmarktregio Zuid-Limburg

De arbeidsmarkt in Zuid-Limburg is de afgelopen jaren sterk in beweging geweest. Een van de belangrijkste ontwikkelingen die zich heeft voorgedaan is de toenemende spanning tussen vraag naar arbeid en het aanbod daarvan. Het aantal vacatures is sterk toegenomen terwijl het arbeidsaanbod fors is geslonken. Werkgevers moeten steeds meer moeite doen om personeel te werven. De arbeidsmarkt zal ook de komende jaren krap blijven met name door de vergrijzing.

Specifieke ontwikkelingen

Lokale ontwikkelingen

Na stijgende klantenaantallen in 2023, sluit ISD BOL 2024 bij de uitvoering van de PW af met een daling.

Voor de gemeente Brunssum is het jaar 2024 afgesloten met een afname van het aantal PW klanten (van 647 naar 646 klanten). De doelstelling voor de gemeente Brunssum om de nullijn van 0% t.o.v. de klantaantallen ultimo 2023 te realiseren is behaald.

Onderstaand wordt de ontwikkeling van de cliëntenaantallen over de afgelopen jaren getoond.

Advies zienswijze

Gelet op de eerdergenoemde feiten en ontwikkelingen adviseren wij uw raad om:

- geen bezwaar in te dienen tegen de jaarstukken 2024, omdat:
 - o de doelstelling van een nullijn van 0% t.o.v. klantenaantallen PW 2023 gerealiseerd is;
 - o de salariskosten fors lager waren dan begroot;
 - o ook de bijdrage in de bedrijfsvoeringskosten fors lager was dan begroot; en
- een positieve zienswijze in te dienen tegen de ontwerpbegroting 2026, omdat:
 - o deze begroting in lijn is met de verwachtingen vanuit de gemeente en vanuit eerdere P&C stukken van ISD BOL;
 - o met deze begroting voldaan wordt aan de taakstellende bezuiniging van 5% die vanuit de gemeente aan ISD BOL is opgelegd.

d. Opties en keuze

Uw raad kan -in afwijking van het bovenstaande advies- besluiten om:

wel een bezwaar in te dienen tegen de jaarstukken 2024 en geen zienswijze tegen de ontwerpbegroting 2026, maar hiervoor ontbreken relevante inhoudelijke en financiële argumenten.

4. Bijlagen:

- Jaarrekening 2024 ISD BOL
- Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 ISD BOL
- Dashboard
- Conceptbrief zienswijze

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester

Secretaris

Raadsbesluit

Afdeling : Maatschappelijke ontwikkeling
Registratiekenmerk : 202519507

De raad van de gemeente Brunssum;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 1 april 2025, afdeling Maatschappelijke ontwikkeling;

Besluit:

1. Kennis te hebben genomen van de ontwerpbegroting 2026 van ISD BOL;
2. Hier bijgaande positieve zienswijze over af te geven;
3. Kennis te hebben genomen van de voorlopige jaarrekening 2024 van ISD BOL en hier geen bezwaar tegen te maken.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 3 juni 2025

De Raad voornoemd,

Voorzitter

Griffier